1843. N°

ARNHEMSCHE COURANT.

(De prijs dezer Courant, die geregeld vijfmaal 's weeks wordt uitgegeven, en wel op *Zondag*, *Dingsdag*, *Woensdag*, *Donderdag* en *Zaturdag*, is *f* 5 in de drie maanden.)

DONDERDAG 30 NOVEMBER.

(De prijs der Advertentiën is, van een tot vijf regels *f* 1.00, en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt, voor elke plaatsing.)

De nieuwe begrootings-voordragten.

[illegible] uit eene nieuwe herziening der in de vorige [illegible] afgestemde drie hoofdstukken van begrooting geene bezuiniging van veel belang kon voortvloeijen, was ligt te berekenen. In plaats van de [illegible] begrooting, wier eindsom de krachten des [illegible] overtrof, te verwerpen, hebben de leden der Kamer de zaak op een accoord gegooid en deze hoofdstukken afgestemd, ten einde te heeten [illegible] wel gedaan te hebben ter vermindering der lasten van het volk.

Die drie hoofdstukken zijn nu wederom voorgebragt, en, ten einde de Kamer niet al te zeer bloot te stellen, hebben de ministers, vooral op de begrooting van financiën, eenige duizende guldens bezuinigd; eene zwakke te gemoetkoming voor eenen last, millioenen te zwaar.

De hoofd-bezwaren, welke de vorige hoofdstukken, in naam althans, deden verwerpen, blijven [illegible] nog altijd bestaan; en van eene Kamer, welke, gelijk de onze, niet dan na diepe overweging handelt, maar dan ook met vasten moed onwrikbaar aan hare overtuiging vast houdt, kan men zich dus ook eene nieuwe verwerping voorstellen. Zij zal toch niet eensklaps den roem van [illegible], welken zij zich sedert jaren bij alle partijen, bij personen van allerlei denkwijs verworven, willen prijs geven? Het zou voor hare tot hiertoe zoo ongeschonden eer te betreuren zijn.

Zeker is bij het tweede hoofdstuk aan eenen der eischen, door de Tweede Kamer ter voldoening aan den wil der grondwet gevormd, door het brengen van den hoogen raad van adel op de begrooting, voldaan. Doch een ander der eischen van de Kamer, welke over zeventig millioen wist heen te stappen, maar over enkele honderde guldens struikelde, was ook de vermindering van het tractement van eenen der leden van den raad van state, dewijl zij de meening van het bestuur niet deelde, dat de tractementen, welke vóór 1831 genoten werden, geene vermindering mogten ondergaan, [illegible] voor het ambt later eene lagere wedde mogt bepaald zijn. De regel is eene dier grillige redenen, welke ons bestuur altijd bij de hand heeft, om het een of ander, dat het doordrijven wil, zonder zelf regt te weten waarom, te verdedigen. Want waarom de ambtenaren, vóór 1831 benoemd, meer regt hebben op het behoud hunner wedde [illegible] dan die, welke na dien tijd zijn aangesteld, is [illegible] een raadsel. Het ware voor het koninklijk Nederlandsch instituut, wanneer het een [illegible] van zijne diepe nasporingen over Arabische [illegible] Arabische keuken en wat van dien aard [illegible] een belangrijk onderwerp ter behandeling [illegible], waarom het onwettig, is de jaarwedde van den heer VAN DE POLL, lid van den raad van state, met *f* 1000 te verminderen, en daarentegen zeer wettig is om die van den heer VAN BOGNE, vice-president van dien raad, met *f* 3000 te verminderen. De geheime kracht [illegible] van regt, welke in het jaar 1831 bij [illegible] schijnt te rusten, verdient wel eens eene nadere blootlegging.

Het hoofdstuk van marine werd verworpen, dewijl men de opheffing van een of meer maritime etablissementen als noodzakelijk, vooral ter bevordering der active zeemagt, achtte. In plaats van tot die afschaffing over te gaan, heeft men slechts bezuinigd. Bij eene zoo welberadene en consequent handelende Kamer, als de onze, kan men den uitslag dier voordragt ligt voorzien.

De hoofdoorzaak van de afstemming der begrooting van het departement van financiën was daarin, dat de Staten-Generaal dit departement moeijelijk genoeg vonden, om daarvoor eenen afzonderlijken minister van financiën te begeeren. Zij wilden dezen de handen niet binden door eene begrooting van eenen interimairen minister voorgesteld.

De *zwakke krachten* van den heer VAN HALL vooral schenen te vereischen, dat die plaats bezet werd: bij het departement van financiën vooral behoefde men iemand, die vertrouwen op zich zelven had en dat van anderen verdiende. Het eerste ontbrak den minister, die meer dan eens bij de laatste beraadslagingen der vorige zitting het woord nam, om zich voor de hem voorloopig opgedragene betrekking ongeschikt te verklaren, en het tweede, wat heeft die heer gedaan, waarin zich eenige bekwaamheid vertoond heeft? Men zal toch niet denken, dat hij, die zijn eigen schip niet wist te sturen, te gelijker tijd met het zijne ook nog een ander, dat zich in nog slechteren toestand bevindt, in eene haven zal weten te brengen?

Het bezwaar tegen de begrooting van financiën bestaat derhalve nog, en onze wijze en consequente Kamer zal haren ouden roem niet willen verloochenen.

Buitenlandsche berigten.

PRUISSEN.

Berlijn, 26 *nov.* Onze gezant in Griekenland is, wel is waar, niet teruggeroepen, maar er zijn hem, — naar men verneemt — de stelligste instructiën gegeven, zijne maatregelen in verstandhouding met de gezanten der beide andere Duitsche hoven, Oostenrijk en Beijeren, te nemen.

SPANJE.

Madrid, 20 *nov.* De maatregel, bij welken het vernieuwen der Ayuntamientos wordt voorgeschreven, oefent eenen zeer nadeeligen invloed op het beëindigen van de ministeriële crisis. Dit besluit, geteekend *Caballero*, zal waarschijnlijk door den heer *Olozaga* bij deszelfs komst tot het ministerie weder ingetrokken worden; want van den eenen kant is het geenszins zeker, dat het de goedkeuring der Kamers zal wegdragen, en, van den anderen kant zou het voor het nieuwe kabinet zeer belemmerend zijn; sommigen beweren zelfs, dat het juist met dit inzigt door den heer *Lopez* en zijne ambtgenooten voorgesteld is geworden, omdat zij zich overtuigd houden, dat hunne opvolgers, zoo zij het bij de cortes wilden verdedigen, stellig eene nederlaag zouden komen te lijden.

BELGIE.

Brussel, 26 *nov.* Het gouvernement heeft eene overeenkomst gesloten met den beeldhouwer *E. Simonis*, ten doel hebbende, om, op eene der markten dezer stad, het beeld van *Godfried van Bouillon*, te paard, van florentijnsch brons, op te rigten. Dit beeld zal binnen vier jaren gereed en geplaatst moeten zijn.

Binnenlandsche berigten.

's Gravenhage, 27 *nov.* De voor nu twee jaren op non-activiteit gestelde 2de luit. der infanterie W., die sedert jaren aan vlagen aan krankzinnigheid lijdt, is jl. zaturdag avond door eenen agent van politie gearresteerd, juist terwijl hij bezig was, om zekere, het hoofd van den staat hoonende woorden, met krijt op eenen muur te schrijven. De zaak wordt geregtelijk vervolgd.

— De rijks-veearts *J. A. Hinze*, in Overijssel, bij arrest van het provinciaal geregtshof, in dato 30 augustus ll., schuldig verklaard zijnde aan het plegen van valschheid in twee geschriften van koophandel, en dien ten gevolge verklaard eerloos en veroordeeld tot een confinement in een rasp- of tuchthuis voor den tijd van vijf jaren, in eene boete van *f* 50 en in kosten der procedure, heeft het departement van binnenlandsche zaken, na hiervan te hebben kennis bekomen en tevens te zijn onderrigt, dat de door genoemden veearts gedane voorziening in cassatie tegen het bedoelde arrest door den Hoogen Raad der Nederlanden, bij gewijsde van 14 dezer, is afgewezen, hem van de lijst der van regeringswege erkende vee-artsen geschrapt.

— De verregaande onzedelijkheid, die in vele der zoo genaamde straatgezangen heerscht, begint ook in sommige andere landen de aandacht meer en meer tot zich te trekken, en op ernstige maatregelen tot fnuiking van dit kwaad bedacht te maken. Een geacht Antwerpsch dagblad weidde voor eenige dagen over dit onderwerp uit, verhaalt hoe de politie te Bordeaux, op last der stedelijke autoriteiten, een zestal orgeldraaijers, die hoogst onzedelijke deunen uitventten, in hechtenis heeft doen nemen, en hoe de laatstelijk te Parijs uitgekomen Volks-Almanak zich te regt aan het drukken van zoodanige liederen ergert, die van daar naar alle Fransche steden en dorpen verzonden worden, om er, als bij voorkeur, op zon- en feestdagen, door het volk gezongen te worden; waarop het bedoeld blad, onder anderen, de volgende aanmerkingen laat volgen:

» Meer dan eens zijn ook onze ooren door coupletten getroffen geworden, wier walgelijke platheid de gemeenheid der denkbeelden slechts te tastbaarder maakte. En weet gij wie het waren, die deze coupletten zongen, of liever uitbrulden? Troepen jonge meisjes, van vijftien tot twintig jaren, of troepen kinderen, van naauwelijks acht tot twaalf jaren. En deze zijn dan de zeden, welke men onder het volk wortel laat schieten; de schandelijkheden, die de politie veroorlooft! — zij, die zoo ijverig is, wanneer het er op aankomt processen-verbaal te rigten tegen iemand, die in den schouwburg gefloten heeft.

» Maar, zal men vragen, kan de politie het volk dan beletten liederen te leeren en die te zingen, wanneer het ze geleerd heeft? Zeker niet. Maar wat zij beletten kan, is de gelegenheid, door welke die aan het volk verschaft wordt; het is de openbare verkoop, op markt- en feestdagen, van die liederen, waarin het niets dan bederf voor het hart kan vinden; wat zij beletten kan, is, dat de liedjeszangers deze schandelijkheden voor de oogen der menigte uitstallen, en haar die tot verdooving toe voorzingen, alvorens ze te verkoopen.

» De slechts straatdeunen hebben welligt meer kwaad

gesticht dan men zich verbeeldt, en wij achten het meer dan tijd dat dit schandaal ophoude. Het is onmogelijk, indien de zedelijkheid der lagere volksklasse de autoriteiten ter harte gaat, dat zij deze zedelijke pest vergunt hare verwoestingen verder uit te breiden."

— Als een bewijs van moed en tegenwoordigheid van geest der Nederlandsche marine en in het bijzonder die in Oostindië, dient het volgende:

Onder de schepen, welke onlangs eene expeditie tegen de zeeroovers in Oostindië hebben ondernomen, en waarvan de uitslag bereids door onderscheidene nieuwsbladen is medegedeeld, bevond zich Zr. Maj. stoomschip *de Hekla*, gekommandeerd door den kapitein-luitenant *Koertzen*. De bemanning van dat stoomschip geraakte slaags, in of bij de straat Bali, met eene menigte roovers-praauwen; spoedig werden eenige daarvan in den grond geboord, terwijl de overige afdeinsden; men dacht zich van dezelve ontslagen, toen, na eenige beraadslagingen, zoo het scheen, de roovers hunne bij zich aan boord hebbende vrouwen om het leven bragten, en in zee wierpen, vast besloten hebbende te overwinnen of te sterven. In nog grooteren getale kwamen de roovers nu opzetten; niettegenstaande het vernielend vuur door de batterijen van het stoomschip tegen hen geopend was, enterden zij aan boord van het stoomschip, alwaar een bloedig handgevecht plaats vond, hetwelk, naar alle waarschijnlijkheid, als hebbende de roovers de overmagt, ten nadeele van het stoomschip en de bemanning zoude zijn uitgevallen, *de Hekla* prijs geweest en de bemanning in slavenij vervoerd of over de kling gejaagd zoude zijn geworden, had niet de commandant, bij moed, tegenwoordigheid van geest parende, den inval gekregen, om gebruik te maken van de brandspuit, en het kookende water der machine onder de roovers te spuiten. Deze, als zijnde geheel naakt, zochten nu, onder vervaarlijk geschreeuw, verbrand en geblakerd, hun heil in de vlugt, waardoor de commandant, die noch van zijn geschut, noch klein geweer iets had kunnen gebruiken, in de gelegenheid werd gesteld, met zijne stukken de vernieling dezer vlugtende roovers en praauwen te voltooijen.

Wanneer men eenigzins bekend is met den staat dezer zeeroovers en hunne vaartuigen, behoeft het niet te betwijfeld te worden, dat, zoo het ongeluk gewild had, dat Zr. Ms. stoomschip ware genomen, deze roovers in magt zouden hebben gewonnen, en de toekomst voor de kustbevaarders en koopvaardij-schepen zeer ontrustend zoude zijn geworden.

De geschiedenis levert ons van Hollands zeehelden meer dergelijke daden; dezelve zijn steeds getrouwelijk opgeteekend. Waarom zou dan de bovenstaande niet vermeld mogen worden?

Wat de waarheid dezer daadzaak betreft, zij is aan steller dezes door een geloofwaardig persoon medegedeeld, die tijdens het gebeurde op Java was.

Arnhem, *28 nov.* Het ons heden toegekomen nommer der *Allgemeine Zeitung* behelst een tweede artikel, uit 's Gravenhage, onder het opschrift: *»De betrekking van Nederland tot den Duitschen bond en het tolverbond*," hetwelk wij onzen lezers zonder eenige aanmerkingen mededeelen, hoewel wij daarmede geenszins te kennen willen geven, in allen deele met dit artikel in te stemmen.

»Het voorstel eener toenadering van Holland tot het Duitsche statenstelsel zal velen, bij de vijandige stemming, welke beiderzijds sedert de laatste jaren heerscht, zoo onverwacht voorkomen, dat wij verpligt zijn ons duidelijk te verklaren. Wanneer men in Duitschland zich noch aan illusiën overgeven noch onbillijk oordeelen wil, zoo moet men de geschiedkundige ontwikkeling en nationale gevoelens bij ons weten te eerbiedigen, en onze staatkundige stelling, ons volkskarakter en onze levenskracht niet te gering schatten. Daarom hebben wij onze gevoelens ook in een Duitsch blad willen bloot leggen, hoe zeer wij erkennen, dat dezelve in Holland zelf eerst meer algemeen gedeeld en gewaardeerd moeten worden, om een gunstig gevolg voor te bereiden. Wij bekennen openlijk, dat de herinnering aan een gemeenschappelijk grooter vaderland, aan eene vroegere gemeenschappelijke geschiedenis, bij ons zeer zwak, zoo niet geheel uitgedoofd, is. Wij hebben onder alle Nederduitsche stammen alleen onze taal behouden en in eene niet onbeduidende letterkunde ontwikkeld. Sedert de tijden van *Karel V* heeft Holland opgehouden tot het Duitsche rijk te behooren; en voor den Nederlander is juist de zegerijke strijd tegen de Spaansche onderdrukking het schitterendst punt zijner geschiedenis. De bloedig bevochten vrijheid is hem dierbaar; hij heeft dezelve in den strijd der partijen bewaard; na de afschudding van het Fransche juk leefde zij ook onder de monarchische regering in den geest des volks voort. En wat was er sedert benijdenswaardig in de Duitsche staatsgesteldheid? — Eene verwantschap, zonder bepaalde praktische strekking, ligt niet in den Hollandschen aard; wij zullen derhalve de vraag van de mogelijkheid eener toetreding tot den Duitschen Bond geheel practisch beschouwen en wel allereerst uit het standpunt van het staatsregt. Naar de uitlegging, welke men in Duitschland aan de bonds-acte gegeven heeft, zijn eenige bepalingen en bonds-besluiten in strijd met den geest en letter onzer grondwet. Artikel 106 derzelve zegt: »De wetgevende magt wordt gezamenlijk door den koning en de Staten-Generaal uitgeoefend." Artikel 122. »De inwilliging der Staten-Generaal wordt vereischt voor *alle* staats-uitgaven." Artikel 165 tot 167. »Niemand kan aan zijnen natuurlijken regter onttrokken worden. Binnen drie dagen moet iedere gevangene aan zijnen regtmatigen regter worden overgegeven" Artikel 109. »De militie kan nimmer, zonder bijzondere toestemming der Staten-Generaal, buiten de grenzen van het rijk worden gezonden." Artikel 25 verzekert de vrijheid der pers zonder censuur. Deze artikels verdragen zich klaarblijkelijk niet geheel met zekere bonds-besluiten, welke de bevoegdheid der standen, de openbaarheid en vrijheid der pers zeer beperken. Wij hooren derhalve de tegenwerping: »Hoe zou men kunnen vermoeden, dat wij ons aan eenen staatsvorm zouden onderwerpen, welke nog ontwikkeld moet worden, en veel aanstoot bij de Duitschers zelve lijdt?" Zekerlijk, even als de staat aan bijzondere personen offers en beperkingen oplegt, zoo legt die ook iedere bond op, hetzij een bondsstaat of slechts een staten-verbond; en om zich deze offers vrijwillig te laten welgevallen, moeten de voordeelen tegen de lasten opwegen. Maar wanneer ook ons Nederland *zoo als het is* in den bond *zoo als die is* geene wettige plaats kan innemen, zoo schijnen toch de zwarigheden der verschillende wetgeving niet onoverkomelijk. De beperking van vrije staatsregelingen lag niet in de oorspronkelijke voorwaarde der bondsacte; even als zij door bijzondere gebeurtenissen gekomen is, zoo kon zij door veranderde tijdsomstandigheden ook weder tot de oorspronkelijke instelling terugkeeren. De toetreding van Holland tot den bond ware, onder gunstige omstandigheden, namelijk op een oogenblik dat deze voor Duitschland zeer gewenscht was, wel onder den waarborg onzer tegenwoordige staatsregeling te erlangen. Deze zelfde bepalingen zijn immers in onze provincie Limburg, welke toch werkelijk een deel van den Duitschen bond is, en vroeger in het groothertogdom Luxemburg nimmer in praktijk gebragt. In deze provinciën ontkent men, om zoo te zeggen, de bondsbesluiten, en de regeringen hebben geen belang dezen toestand te veranderen. Wat de vrees betreft, dat wij door de toetreding tot den bond onze onafhankelijkheid, als staat tegenover andere staten, zouden verliezen, zoo is deze inderdaad ongegrond. De bond is eene volkenregterlijke vereeniging, een statenverbond, geen bondsstaat. Hoe moeijelijk het nu ook zij, bij eene organische ontwikkeling dit onderscheid steeds vast te houden, zoo zal de centrale magt van den bond toch nooit tot nadeel der afzonderlijke staten een vol souverein gezag verkrijgen, zoo lang Oostenrijk en Pruissen Europeesche groote mogendheden en tevens leden van den willen bond zijn. Zij zullen zich nooit zoo zeer de handen laten binden. Tegenover deze beide staten vormen de overige bondstaten een derde, bij goede verstandhouding even magtig derde deel, en er bestaat dus een natuurlijk tegenwigt van magt. Hier is voor ons land eene gewigtige plaats in te nemen, voor onze regering eene belangrijke taak te vervullen. En wanneer dit vroeger voor het kleine Luxemburg nagelaten of niet gelukt is, zoo heeft het gezamenlijk Nederland natuurlijk een veel grooter gewigt. Dit berust op onze handelsmagt, en wij moeten van deze zijde de vraag hier nader beschouwen.

De uitbreiding, welke het tolverbond verkregen heeft, en de voordeelen, welke het aan de industrie en den handel der leden verzekert, maken het waarschijnlijk, dat ook de overige Noord-Duitsche staten zich, na verloop van eenige jaren, zullen aansluiten. Alsdan kunnen ook de Hanzesteden niet terugblijven, en het tolverbond zal den invoer van koloniale waren door de schepen dezer steden op alle wijze moeten begunstigen. Daarbij komt, dat, na de sluiting van een verdrag met België, de handel van Antwerpen hoogst waarschijnlijk weder zal opbloeijen, zoo door de scheepvaart op de wateren tusschen Schelde en Rijn, als door spoorweg naar Keulen. Wel is waar verzekeren kolonieën en de regtstreeksche scheepvaart op den onzen handel groote voordeelen boven onze mede gers, — maar er is gevaar aanwezig, wanneer het tol bond besloot, als represaille of tot opbeuring van nen eigen zee-handel, den invoer onzer koloniale ren op den Rijn met hooger regten te bezwaren wanneer het gelukte door bevaarbaarmaking van Eems en de verbinding dezer rivier met den Rij voor den handel eenen nieuwen weg te openen. Het verbond heeft tot grondbeginsel, dat het vooral den bloei zijner binnenlandsche industrie wil beschermen en dat het financiële belang, om het regt van inv tot eene milde bron van staats-inkomsten te maken eerste de tweede plaats bekleedt. Ons land, het het beginsel der handels-vrijheid huldigt, wiens dustrië in vergelijking met zijnen handel minder teekent, bezigt het regt van invoer voornamelijk middel van staats-inkomsten. Bij eene toetreding het tolverbond zouden onze financiën welligt niets den., maar wij moesten de voortbrengselen van sche nijverheid tolvrij binnenlaten, en waarschij den invoer onzer eigene koloniale produkten bezwar zoodat het verbruik dezer eerste levensbehoeften bevolking, koffij, suiker, thee, in het binnenland kelijk duurder werd. Eindelijk zouden wij op kusten en aan onze havens een douane-stelsel vreemd toezigt moeten lijden. Zonder de dringen noodzakelijkheid zal Holland dus nooit tot eene ding tot het tolverbond kunnen besluiten. Maar moeten de mogelijkheid van zulk eene dringende zakelijkheid voorzien.

»Wanneer het tolverbond zulk eene magt en breiding verkreeg, dat het den geheelen Duits bond in zich bevatte, en het in deszelfs belang ons slechts onder bedoelde voorwaarden zijne open te stellen, — dan zou de zaak voor ons eene vensvraag worden. Dat Pruissen, sedert het zich het hoofd van het tol-verbond gesteld heeft, overwegenden invloed op de materiële belangen bijna op het geheele gebied der Duitsche staatk verkregen heeft, is blijkbaar, en eene natuur bezorgdheid en ijverzucht kon op vele plaatsen wegblijven. Wat Oostenrijk betreft, zoo schijnt zelfs verstandige regering zoo lang zich afgesche te houden, als deszelfs eigenaardige betrekkin vooral de Hongaarsche aangelegenheden en de uitgang zijner eigene industrie, de toetreding niet zaam maken. Maar zoodra deze zwarigheden wonnen zullen zijn — en, naar men zegt, tracht deze te overwinnen — zal het zeker bij den bond bewerken, dat Duitsche tol- en handelsaangele heden niet meer als onderwerpen van afzonder verdragen, maar als een gemeenschappelijk he van den bond beschouwd en door den bondsdag regeld worden, zoo als eigenlijk reeds artikel 19 de bondsakte voorschrijft. Niet onwaarschijnlij het, dat men ook in Hanover en de Hanzesteden tijdpunt afwacht om dan gemeenschappelijk te len. Intusschen zullen zekere lievelingsdenkb der openbare meening in Duitschland met ieder rijper worden, zoo als, bij voorbeeld, eene ge schappelijke vlag en zeevaartverdrag, enz.; en thans is er geene oorzaak, waarom de Duitsche in zijn geheel niet tegenover het buitenland als handelsmagt zou optreden, en als een door ver erkend staatsligchaam handelsverdragen met landsche mogendheden zou kunnen sluiten; wendige verscheidenheid der tolstelsels van af lijke staten zou voor het buitenland geen on melijk bezwaar zijn, indien men zich wilde

»Van al deze kansen is geene enkele voor stig; het minst voorzeker eene geheele verwa van die gewigtige betrekkingen in onze buiten aangelegenheden. Het is blijkbaar ons belang bedoelingen en maatregelen van het Weener k in dit opzigt steeds goed onderrigt, en in houding met andere naburen, steeds met hetzelv vriend te zijn. Eene goede verstandhouding met Dui land in het algemeen, — wij meenen eene dan tot dusver heerschte — schijnt voor het blik voldoende, en het ontbreekt onze regering dra het haar ernst is, niet aan middelen en ding, om eene toenadering te weeg te brengen door een openlijk te gemoet komen de openbare ning in Duitschland ten onzen gunste te Zoo verneemt men met genoegen, dat zij bij de vergadering der Rijn-scheepvaart-commissie op eene vermindering der tollen met nadru

[...]gedrongen, hetgeen zeker zijne goede uitwerking niet missen zal.

»Wanneer echter eene grootere toenadering en verbinding onzer belangen met die onzer buren voor het oogenblik niet aan de orde van den dag is; wanneer, zelfs onder de vele stemmen, welke thans eene herziening der grondwet als het eenige reddingsmiddel uit onze verlegenheid verlangen, ook geene enkele uitdrukkelijk op bovenbedoelde rigting waagt te wijzen, — zoo kan ons dit toch niet weerhouden, die verwijderde wisselvalligheid en vooral die laatste uitkomst nog met eenige nadere beschouwingen over derzelver staatkundige gevolgen op te helderen. Wat voornamelijk het krijgskundige oogpunt betreft, zoo zou Holland bij eene aansluiting aan den Duitschen bond geene onbelangrijke voordeelen verkrijgen. Ons leger is zoo ingerigt, dat het voldoet aan de eischen van den Duitschen bond en het contingent van 1 percent der bevolking oplevert. Daar wij een zelfstandig legerkorps van 25- tot 30,000 man als contingent leveren kunnen, zoo behoefde hierin niets veranderd te worden. Bij het gewigt der verdediging van Holland voor de zekerheid van Duitschland is het niet te vreezen, dat het Nederlandsche leger aan zijne natuurlijke bestemming van verdediging des vaderlandschen gronds onttrokken zal worden. Ons verdedigingsstelsel werd eenvoudiger en daarop gerigt, de zuidelijke grenzen sterk en in goeden staat te houden. De vestingen Maastricht en Venlo, welke tot eene regtstreeksche verdediging van Holland niets bijdragen, aanzienlijke kosten van onderhoud en in den oorlog een talrijk garnizoen vereischen, hetwelk wij moeijelijk van ons leger kunnen missen; zouden bonds-vestingen tot dekking van den geheelen Beneden-Rijn worden. In den vrede konden wij daarin onze eigene bezettingen houden. De belangrijkste winst, welke echter uit eene toetreding tot het Duitsche bondsstelsel voortvloeijen zou, is de bloei onzer zeemagt. Duitschland mist eene zeemagt, zoo wel tot bescherming van zijnen handel, als tot het vestigen van koloniën, welke de toenemende landverhuizing noodzakelijk maakt. Slechts wanneer wij de hand daartoe leenen, is de stichting eener Duische marine mogelijk. Want dit is niet het werk van een oogenblik; het vooronderstelt uitgebreiden zeehandel, matrozen en zeehavens. Dit moge men in Duitschland wel bedenken en ons de rol niet misgunnen, welke het lot ons heeft aangewezen. Ja, [...]magt zal daardoor aan magt en aanzien winnen; [...] dit aanzien wordt ons door het gewigt verzekerd, hetwelk Duitschland als land-mogendheid in het Europesche statenstelsel heeft, en Engeland zal uit dien hoofde ons moeten ontzien. Te land geheel door het bondsstelsel beschermd, kunnen wij onze krachten op onze marine besteden; ja, wij zouden deze als een gedeelte van ons contingent kunnen doen gelden. Ook het bezit en de verdediging onzer koloniën zal veiliger wezen, en het zal gemakkelijker zijn goede Duitsche troepen voor verdere kolonisatie-plannen te werven. Ons oude *eendragt, maakt magt* behoort op nieuw zijne kracht te doen gevoelen; ons land zelf behoeft een nieuw levengevend element; maar het is ook geschikt om dit op te nemen en dit waard.

»Een punt hebben wij tot dus ver nog niet aangeroerd. Het is vooruit te zien dat andere Europesche mogendheden, vooral Frankrijk, zich zullen verzetten tegen zoodanige aansluiting van ons land aan Duitschland, ongeveer met dezelfde gronden met welke voor een jaar van eene andere zijde tegen een tolverbond tusschen Frankrijk en België geprotesteerd werd. Frankrijk zou daarom echter wel niet tot de wapenen grijpen, wanneer het besluit van onze zijde met volkomene vrijheid genomen werd; het zou hoogstens[...] als [...] verbond met België kunnen dulden. Een regt tegen ons kan Frankrijk niet doen gelden; het is veeleer niet dan billijk, dat Holland en Duitschland datgene, wat zij door den afval van België aan voormuur en bescherming verloren hebben, door een naauwer bondgenootschap trachten te herstellen. [...] van de keuze van het oogenblik afhangen. Ook mag Duitschland niet vergeten dat het door zijne eer gehouden is, weder goed te maken wat in het jaar 1830 aan zijne verdediging tegen Frankrijk verloren heeft. Wat Engeland betreft zoo is van deze zijde minder tegenspraak tegen onze aansluiting aan den bond dan aan het tolverbond te vreezen. In geval van oorlog zou de eerste maatregel te Londen waarschijnlijk welkom zijn.

»Vatten wij de uitkomsten van bovenstaande beschouwingen te zamen, zoo moeten wij ten slotte onze meening herhalen, dat de toetreding van Nederland tot den Duitschen bond, wel is waar zwarigheden, ja zelfs gevaren voor ons heeft, — maar dat zij niettemin in de verdere ontwikkeling der staatkundige betrekkingen ligt, en welligt noodzakelijk kan worden. Onze regering mag daarom eene naauwkeurige kennis der Duitsche aangelegenheden, zij mag hare deelneming en invloed daarop niet verwaarloozen; zij moet hare binnen- en buitenlandsche aangelegenheden zoo regelen, dat geen al te groote strijd der belangen en meeningen eene toekomstige toenadering in den weg sta. Maar ook in Duitschland wilden wij de openbare meening daarop voorbereiden, en de stof is nog lang niet uitgeput."

Mengelwerk.

Het drijvend Eiland.

Reeds voor eenen geruimen tijd hebben wij gewag gemaakt van een los gerucht, volgens hetwelk, er in Engeland plan zou bestaan tot het bouwen van een zoo ontzettend groot zeeschip tot vervoer van passagiers en goederen, dat ook de grootste tot dus verre bekende schepen, in vergelijking daarbij, niet anders dan sloepjes zouden wezen; en het is onder hierboven staanden titel, dat men thans in het Fransche blad, *La démocratie pacifique*, het volgende daaromtrent vindt:

»Onze Engelsche correspondent schrijft ons, dat men zich te Londen, op dit oogenblik, sterk bezig houdt met een denkbeeld, waarvan de verwezenlijking, zoo dezelve mogelijk was, voorzeker het reusachtigste en verwonderlijkste werk zou opleveren, hetwelk door het nijverheids-vernuft tot dus verre is daargesteld geworden. Wij vermelden de zaak niet anders, dan als een zeldzaam berigt, en laten thans onzen correspondent zelven spreken.

»» Het betreft het plan van een drijvend eiland, hetwelk 600 ellen lengte op 150 breedte zou hebben, en dat niet dieper in het water zou gaan dan drie ellen, ook zelfs wanneer het met eenen ontzettenden last aan koopwaren beladen zou wezen. Als oorlogsvaartuig zou niets er bestand tegen wezen, want de grootste stoombooten zouden in zee, bij dit monsterschip, niet anders dan kleine sloepjes wezen. Het plan is aanvankelijk aangekondigd in de *Naval and Military Gazette* en vervolgens overgenomen geworden in het *Mechanics Magazine* en in een half dozijn andere bladen. De vorm van het drijvend eiland zou nagenoeg de gedaante zijn van eenen grooten platgeslagen walvisch; de kosten van aanbouw worden op tien millioen franken begroot. Het zou eene drijvende stad zijn, die op de reis 5000 menschen zou kunnen bevatten; de breedte is gelijk aan die van 7 of 8 golfbaren, en de lengte aan viermaal zoo veel.

»» Dit eiland zou alzoo te midden van den vreeselijksten orkaan onbewegelijk verblijven, omdat het gewigt ruim bestand zou wezen tegen de rijzingskracht der afzonderlijk genomen baren. Langs het geheele boord van dit eiland zijn sterke drijvende hefboomen vastgehecht, welke de onstuimige baren met grootere of mindere kracht in beweging zullen brengen; deze beweging wordt daaraan medegedeeld op eene wijze, die schroeven, raderen, of ander werktuigelijk middel, om het zeemonster te doen voortgaan, in werking zal brengen. Het plan bevat ook een nieuw stelsel van zeilen, in den vorm van eenen waaijer, die zich in weinig seconden tijds geheel of gedeeltelijk kunnen ontwikkelen.

»» Dit voor zoo veel betreft het varen bij eene woelende zee. Bij stilten heeft men gemeenlijk zonneschijn; het drijvend eiland is daarom voorzien van stelsels van brandglazen en van spiegels, die stoom voortbrengen, en veroorloven den gang voort te zetten. Men vleit zich eene snelheid van acht of tien uren, in het uur, te zullen kunnen verkrijgen. Dit houten monster zou nimmer verzwolgen kunnen geraken, omdat het door de proportie tusschen de oppervlakte van geheel en de specifieke zwaarte van het matrieel, ofschoon ook belast met eene zwaarte van tien groote beladen oorlogschepen, nog ligter zal zijn dan de massa waters, die het uit de plaats zou moeten stooten.

»» De bijzonderheden van den bouw kan ik u nog niet mededeelen, maar zij zullen weldra publiek worden en dan zult gij ze kunnen bestuderen. De overheden van de marine alhier en dezelver bijzondere dagbladen hebben het verlangen te kennen gegeven, om het plan te onderzoeken en de uitvinder van hetzelve, de heer S. A. Elzner, wordt tegen het einde dezer maand te Londen verwacht. Hij komt uit Noord-Amerika over, om de bijzonderheden van zijn plan mede te deelen." —

Dit laatste geeft, wij kunnen dit niet ontkennen, het vermoeden, dat het weder mannetjes in de maan of het instorten van de rotsen, die den waterval van de Niagara vormen, zou kunnen zijn. *(Vl. Cour.)*

Ingezonden stukken.

Java en de handelmaatschappij.

I.

Tot het weinige goede, hetwelk de verworpene conversie-wet bevatte, behoorde de aflossing der schuld van het gouvernement aan de Nederlandsche handelmaatschappij. Zoo lang die schuld niet zal zijn afgelost, blijven de handen van het gouvernement gebonden, om Java te hulp te komen in den zorgvollen toestand, waarin de handel aldaar verkeert. Door de kapitalisatie- en consignatie-contracten, tusschen het gouvernement en de Nederlandsche handelmaatschappij gesloten, is het gouvernement in schijn, de maatschappij met de daad, meester van het lot der koloniën.

Aan de Nederlandsche handelmaatschappij is het voorregt toegekend, om jaarlijks in 's gouvernementskas, te Batavia, te storten zoodanige som in kopergeld, als aldaar voor den inkoop der producten benoodigd is, na aftrek van hetgeen in Indië op het respect »koophandel" door het gouvernement ontvangen wordt, en na aftrek van ongeveer twee millioen gulden, welke, aan koperen duiten, derwaarts gezonden worden. In 1842 bedroeg de door de Nederlandsche handelmaatschappij op Java te storten som ongeveer 10½ millioen gulden.

Door deze stortingen van de Nederlandsche handelmaatschappij, gevoegd bij de inkomsten op Java, en bij de derwaarts gezonden koperen duiten, wordt voorzien in al de geldelijke behoeften, welke het gouvernement op Java heeft.

Alle gelden, welke het gouvernement op Java meerder ter beschikking zouden komen, door verkoop van produkten, of door het verleenen van wissels op Nederland, ten gerieve van den partikulieren handel, zouden een dood kapitaal voor het moederland daarstellen.

Zonder verlies voor het moederland, is het gouvernement, alzoo, niet bij magte, den particulieren handel op Java, door verkoop van producten, of door het verleenen van wissels op Nederland, te hulp te komen, tot zoo lang als de Nederlandsche handelmaatschappij bevoorregt zal blijven met de stortingen van de door het gouvernement op Java jaarlijks per saldo benoodigde gelden, in 1842 p. m. 10 millioen gulden bedragen hebbende.

Het doel, waarmede aan de Nederlandsche handelmaatschappij het voorregt is toegekend, om, bij uitsluiting, op Java, in het saldo der geldbehoefte van het gouvernement te mogen voorzien, is, hoofdzakelijk, om haar eene zekere en voordeelige remise te bezorgen voor de lijnwaden en andere goederen van Hollandschen oorsprong, welke zij naar Java zendt, ten einde de maatschappij in staat blijve, de concurrentie tegen vreemden vol te houden. Het beschermend regt van 12½ pCt. op de lijnwaden is daarvoor onvoldoende.

Bereikt men, door de oplegging van zoo zware offers op de overige takken van nijverheid, wat men zoekt te bereiken? Zijn de Engelsche lijnwaden van Java verdrongen? . . Het is er verre af; Java wordt ruim voorzien met Engelsche lijnwaden. Een inkomend regt van 25 pCt. is te verleidelijk voor den smokkelhandel, om er, op Java en op onze buiten-etablissementen, geen gebruik van te maken. Sincapore biedt daarvoor, met inlandsche vaartuigen, de gelegenheid aan. En, afgezien nog van den in onze Indische bezittingen onmogelijk te weren smokkelhandel, — wien is het vreemd, dat de Engelsche fabrijken eenen uitweg voor hunne producten hebben moeten, al gaan ook de omzettingen hier en daar met eenige verliezen vergezeld? Daartegen kunnen de Hollandsche fabrijken, zoo luttel van beteekenis tegenover de Engelsche, ook bij de meest mogelijke bescherming, niet opwerken.

De ondervinding is daar, om het bewijs voor het bewijs voor het gezegde te leveren; de fabrijken hier te lande, door het gouvernement en de Nederlandsche handel-maatschappij in het leven geroepen, slepen hun aanzijn zorgvol voort, of worden, achtereenvolgend, gesloten.

In weerwil van dat alles, schijnt men het beschermingsstelsel nog niet moede. Volgens de laatste van Java ontvangene berigten zoude het gouvernement ook het tin, tot heden steeds in publieke veiling verkocht, om aan particulieren remises naar Nederland te verschaffen, aan de factorij der Nederlandsche handelmaatschappij te Batavia afstaan, om deze, ten koste van den particulieren handel, een ruimer veld te openen voor het remitteren, naar Nederland, van den opbreng der door haar verkochte lijnwaden.

En toch moet dit stelsel opgegeven — en moet de particuliere handel op Java door het gouvernement in de gelegenheid gesteld worden, meerdere remises naar Nederland te kunnen maken, of dezelve gaat te gron-

de. Java ontvangt door den partikulieren handel meer, dan er produkten ter beschikking van particulieren staan, om het ontvangen wordende te betalen. Van daar de onmogelijkheid om de handels-balans te doen sluiten; van daar het uitvoeren, op Java, van alle gouden en zilveren muntspecie, de ondergang van zoo vele nijvere kooplieden, de staat van faillissement, waarin de Javasche bank zonder ophouden verkeert; van daar de *malaise*, onder welke onze handelsteden gebukt gaan.

Is er nog meer achteruitgang noodig, om het gouvernement eenen beteren weg te zien inslaan? Het tijdstip, om aan den handel verademing te schenken, kan niet langer verschoven worden, zonder dat groote belangen, zonder noodzaak, op het spel gezet worden. Om tot eenen beteren stand van zaken op Java te kunnen geraken, is eene wijziging der contrakten, tusschen het gouvernement en de handelmaatschappij, eene eerste behoefte.

Om die wijziging te kunnen daarstellen, moet de aflossing der schuld aan de Nederlandsche handelmaatschappij voorafgaan.

Een volgend artikel zal aantoonen, welke wijziging wij nuttig en noodig achten.

Arnhem, november 1843. P.

OP VERZOEK
nemen wij het volgende over uit het
NEDERLANDSCH AVONDBLAD.

Wat ontbreekt ons nog?

»Nederlands verlossing verjaart! Het is nu dertig jaar geleden, dat Neêrlands vlag geheeschen en Neêrlands jubelkreet voor het eerst weer gehoord werd. Die het beleefd hebben, dier hart klopte hoog van vreugde, dier mond was vervuld met lachen, dier tong juichte. Het is goed, dat er in onze kerken aan gedacht is op den zondag, dien wij nu het laatst mogten vieren. Het moet niet vergeten worden, hoe drukkend nog een weinig te voren de omstandigheden waren, en hoe stik donker de vooruitzigten voor alle standen en rangen van menschen: en hoe ongedacht het juk ons van de schouderen gleed, en hoe een blij verschiet zich in de toekomst vertoonde. En wat toen geschied is in het land onzer inwoning, zoo is het meer geschied. Nooit moeten wij wanhopen, wij, die in God gelooven. Dat moeten wij ook niet doen in de omstandigheden, waarin wij tegenwoordig verkeeren. Neen, met een blik naar boven, moed geschept! Nu meer nog dan toen! Want wat men ook zeggen moge, onze tegenwoordige omstandigheden zijn niet half zoo drukkend en onze tegenwoordige vooruitzigten niet half zoo donker als zij in october van het jaar 1813 waren. Integendeel, Wij bevinden ons thans in het bezit van al die elementen, welke noodig zijn om redding en heil te verschaffen. Wij hebben immers een *Vorst*, voortgesproten uit een stamhuis, van oudsher bij het grootste gedeelte van het volk geliefd. Wij hebben eene *Grondwet*, die, in weerwil van hare wezenlijke of vermeende gebreken, het grove misbruik weert, de vrijheid waarborgt, den weg tot den troon voor de volksstem open houdt, de oppermagt tempert en hare dienaren voor hare daden verantwoordelijk maakt. Wij hebben een *Eigen Wetboek*, waarom vele jaren luide geroepen is, en eene *Regterlijke Magt*, die van hare onafhankelijkheid gedurig de schitterendste bewijzen geeft, en die door hare opklimming tot in het hoogste ressort den onderzaat tegen onregt verzekert. Wij hebben eene *Tweede Kamer*, waarin een LUZAC en een BRUCE, een VAN RECHTEREN en een VAN GOLTSTEIN gezeten zijn en van waar uit zij hunne krachtige taal tot in 's Vorsten paleis laten hooren. Wij hebben *ministers*, waarvan ten minste een SCHIMMELPENNINCK zichzelven wel niet vergeten en zichzelven wel niet verloochenen zal, tenzij ook hij zich liever eene schand- dan eene eere-zuil mogt verkiezen te stichten. Wij hebben eene *vrije drukpers*, door een DE KEMPENAER met schitterenden roem verdedigd: eene vrije drukpers, die de loftrompet der deugd is, maar ook de schrik der boozen: die den hutbewoner denken leert en den staatsdienaar toezien; die de grondslag van den tempel der vrijheid is en het gouden kleinood van vrije natiën. Wij hebben een *groot getal* van *verlichte*, *vrijzinnige*, *regtschapene mannen*, die met mond en pen het toonen, dat zij het wel met het vaderland meenen, en die daarbij ook bereid zijn, om, zoo het noodig is, goed en bloed voor het dierbaar vaderland ten offer te brengen. Wij hebben over het algemeen een *vaderlandslievenden geest*, die bij geene enkele natie, de Engelsche misschien uitgezonderd, zijn weêrgâ heeft. Wij hebben daarbij *zucht tot orde*, *huisselijkheid*, *nijverheid*, *eenvoudigheid*, *spaarzaamheid*, die, goed geprikkeld en gebruikt, Neêrlands oude deugden met nieuwen glans zoude doen schitteren. Ook hebben wij *vrede*, die het leger heeft getierceerd, die den man en den jongeling in den kring van de zijnen laat, en allerwege wegen van vertier en bedrijvigheid voor ons opent. Wij hebben daarenboven *Overzeesche bezittingen*, in allerlei kostbare voortbrengselen rijk; en te huis eenen *vruchtbaren bodem* die des zomers in het oog van den vreemdeling een lusthof gelijkt; en eene *ligging*, zoo gunstig voor koophandel en scheepvaart, als er in Europa een land is te vinden. En boven dit alles is het land onzer inwoning met *nuttige inrigtingen* van allerlei aard overdekt. Wij hebben kweekscholen voor geleerdheid, voor kunst, voor hoogere en lagere beschaving. Wij hebben geleerde en ongeleerde genootschappen, over wier getal, zoo het bekend was, zich de wereld verbazen zou. Wij hebben maatschappijen tot allerlei goede, nuttige, heilrijke einden. Wij hebben commissiën voor den landbouw, voor het onderwijs, voor de geneeskunstoefening. Wij hebben menschenvrienden, die spijs uitdeelen, die bewaarscholen stichten, die gevangenen verbeteren, en die armen, verlatenen en verwaarloosden geregeld bezoeken. Wij maken met één woord een volk uit, waarvan de kern goed is. Wij mogen niet roemen, maar wij mogen ons zelven niet wegwerpen tevens. Onze levenssappen zijn goed. Al wie Nederlander is van den echten stempel, die ziet het in duizend dingen, en gevoelt het in zich zelven met blijdschap en kracht. En daarbij wij zijn in het bezit van alle elementen, grondstoffen en krachten, die noodig zijn, om een volk tevreden, voorspoedig, welvarend en gelukkig te maken. En toch zijn wij niet tevreden, niet voorspoedig, niet welvarend, niet gelukkig. Integendeel. Bij den schuldenlast, die drukt, heerscht er kwijning, werkeloosheid; armoede heerscht en wantrouwen, vrees, moedeloosheid. Men weet niet waar het heen zal leiden, wat het einde zal zijn. Het is alsof wij ons bevinden in den zelfden radeloozen toestand, waarin wij in de jaren 1812 en 1813 verkeerden. En dat bij zoo vele goede, gelukkige, verblijdende dingen als welke wij bezitten, en waarvan wij er nog maar slechts eenige hebben aangestipt! Waarlijk, *wat ontbreekt ons dan nog*, om uit dien sombreren toestand, waarin wij verkeeren, en spoedig en volkomen te geraken? Wat missen wij? Wij zullen het met vrijmoedigheid zeggen. *Ons ontbreekt een groot man*, een man, groot van geest en groot van karakter; een man die zoo wel een moreel als een intellectueel overwigt heeft; een man, die alléén in zich vereenigt, wat goeds en edels zich verdeeld en verbrokeld in onderscheidenen vertoont. Ons ontbreekt een man van een helder hoofd en van onwrikbaar vaste beginselen tevens; een man met een scherpen blik, met eene bespraakte tong, met een krachtigen geest, met een vaardige hand, en die de vele, de talloos vele stoffelijke en geestelijke elementen, die in Nederland voorhanden zijn, op Nederlandsche wijs weet in werking te brengen en tot één doel te vereenigen. Door zulk eene centralisatie was land en volk gered.

»Hoe komt het, dat zulk een man niet opstaat? Hoe komt het, dat in de maand april de boomen nog geen rijpe vruchten dragen?" ×

Advertentiën.

Na eene ongesteldheid van eenige weken, werd mij mijne Huisvrouw, *J. GERRITZEN*, in den ouderdom van ruim veertig jaren, en na eene echtvereeniging van bijna twintig jaren, door den dood ontrukt, mij nalatende elf Kinderen.

ARNHEM, den 25sten November 1843. *J. COERS.*

OPENBARE VERKOOPING VAN ONROEREND GOED.

Op Maandag den 11den December 1843, des avonds ten 6 ure, zullen in het Logement *het Zwijnshoofd*, te *Arnhem*, door den aldaar residerenden Notaris Mr. *G. VAN ECK*, in het openbaar bij toeslag worden verkocht;

1°. Een HUIS en ERVE, te *Arnhem*, in de Koningstraat, Wijk F. No. 33, geschikt tot het doen van allerlei Winkelnering, in eigendom bewoond door den Zadelmaker *BINZER*; te aanvaarden met 1°. Mei 1844; ingezet op . . . . ƒ 3200.

2°. Een WOONHUIS met een stukje TUINGROND, staande op den hoek van den Palmboom, even buiten de St. Eusebius-Poort, te *Arnhem*, Wijk G. N°. 8 in huur bewoond door *LUCASSEN*; vrij van huur te aanvaarden op 1°. Mei 1844; ingezet op . . . ƒ 1155.

Ter bezigtiging gelieve men zich bij de Bewoners aan te melden, en ter informatie naar de verkoops-voorwaarden ten Kantore van voornoemden Notaris.

† † † Ten overstaan van den Notaris *GODEFROY*, zal, op den 5den December 1843, des namiddags om 3 ure, bij den Kastelein *FLORUSSEN*, aan de Steenstraat, te *Arnhem*, publiek worden verkocht:

De AFBRAAK van het gedeelte van een GEBOUW, naast de Oude-Infirmerie, op zoodanige voorwaarden, als welke vier dagen te voren bij genoemden Notaris zullen ter lezing liggen.

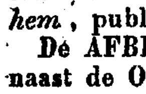

Op Donderdag den 7den December 1843, des voormiddags ten 11 ure, zullen, ten huize van de Herbergier *POSTEL*, binnen *Lochem*, publiek aan de meestbiedenden worden verkocht:

70 stuks zware EIKEN-BOOMEN, geschikt tot PALEN, BALKEN, BERGROEDEN en ander zwaar TIMMERHOUT, staande onder den huize *Cloeze*, nabij *Lochem*, onmiddelijk aan de Rivier *de Berkel*.

Aanwijzing is te bekomen bij den Jager op den huize de *Cloeze*.

† † † De Ondergeteekende, na de verandering, met den 1sten dezer, in zijne School ingevoerd, door verscheidene Ouders aangezocht, om daarbij te blijven voortgaan met het geven van het eerste ONDERRIGT EENER LAGERE SCHOOL; zoo als dat tot dien tijd toe bij hem had plaats gevonden, heeft gemeend aan dat vereerende verlangen te moeten voldoen.

Hij heeft daarom besloten; behalve de *twee* School-Lokalen, welke hij nu in gebruik heeft, nog een *derde* School-Lokaal in zijne Woning te doen vervaardigen, bekwaam, om ruim Honderd tot Honderd en Twintig Leerlingen, wel geplaatst, te bevatten. Hij vleit zich, dat dit Lokaal met 1°. Februarij 1844 gereed zal kunnen zijn; en zoodra dat gereed zal zijn, zal hij daarin, bijgestaan door eenen bekwamen Hulp-Onderwijzer, weder aanvangen Onderwijs te geven in de NEDERDUITSCHE TAAL, het LEZEN, SCHRIJVEN en REKENEN, tegen voldoening van ƒ 12 in het jaar voor de Dag- en ƒ 8 in het jaar voor de Avond-School.

Hiervan voorloopig berigt gevende neemt hij de vrijheid, deze uitbreiding zijner School aan de meest gewenschte begunstiging van Ouders en Voogden aan te bevelen.

Arnhem, 27 November 1843.

L. VAN DER BOR.

XXX NOVEMBER 1843,

des *avonds* precies ten vijf ure, zal, door den Boekhandelaar *R. A. DE JONG*, ten Huize van Mejufvrouw de Weduwe *MAIJEN*, op de Schoolplaats, te *Arnhem*, gehouden worden:

Avond-Veiling van Boeken, Kantoorbehoeften, enz., enz.

Te bezigtigen den 30sten November, van des morgens 11 tot 2 uur des namiddigs.

Catalogus *gratis* verkrijgbaar.

Nog *gratis* te verkrijgen: Eene Nota waarop 25 Nommers nagekomen diverse Werken.

§ § § *L. S. GOMPEN JR.*, te *Arnhem*, verwittigt zijnen geëerden begunstigers, dat hij eene menigte NIEUWE GALANTERIE-WAREN heeft ontvangen, geschikt voor SINT NICOLAAS-GESCHENKEN. — tot zeer billijke en tevens vaste prijzen. — Ook zijn bij hem wederom in Depôt ontvangen, eene partij van de zoo zeer in het *Handelsblad* geannonceerde helderbrandende WAS-KAARSEN, van *den Bijenkorff*, in *Verkoophuis te Amsterdam*, van 4 tot 8 in een Pak.

† † † De Ondergeteekende heeft de eer, het geachte publiek bekend te maken, dat hij zich ter dezer Stede heeft gevestigd met zijn CHEMISCHE BEDVEÊREN- en MATRASSEN-ZUIVERINGS-TOESTEL. Hoe ongaarne ook, vindt hij zich echter verpligt te antwoorden op de deeltelijk logenachtige advertentie van *C. HOFMANN.*

Aangezien hij even goed *leergeld* betaald heeft aan *G. P. H. COURENT*, en bovendien ruim ... maanden voor hem het werk voor het grootste gedeelte heeft uitgevoerd, daar *G. P. H. COURENT* slechts *een* à *twee* Bedden heeft *zien maken*. Ware dus zijn geschrijf in alles waarheid, dan had hij zijne begunstigers òf mij bedrogen. — Om vaste overtuiging der deugdelijkheid te geven, verleent hij 3 à 4 maanden crediet; ook heeft hij de prijzen zoo min mogelijk gesteld en belooft eene accurate bediening.

Woont in het Logement *de Kroon van Holland*, op de Groote Markt.

Arnhem, 29 November 1843

LOUIS KOHNE.

ARNHEM.

DIEFENTHAL, uit het Koningrijk *Wurtemberg*, woonachtig te *'s Hertogenbosch*, zal nog aanstaanden Zaturdag, ten huize van den Heer *DOCTER*, in *het Hof van Holland*, te spreken of te ontbieden zijn. Behalve een uitmuntend assortiment van BRILLEN-GLAZEN, heeft hij ook den zoo zeer beroemden OPTOMETER bij zich, die naauwkeurig de maat bepaalt, waarop de Brillen-Glazen voor elks gezigt moeten geslepen zijn.

† † † *J. G. STENFERT KROESE*, Boekhandelaar te *Arnhem*, heeft, op den 28 November 1843, ter vertaling in het Nederduitsch vertoond: *A. DUFLOS und A. HIR... die chemischen Bedürfnisse des Ackerbaus, ... Eigenschaften, Erkenning, Prüfung und ihr ... fluss auf die Productivität des Bodens.*

Met permissie van het Edel Achtbaar B...

SCHOUWBURG TE ARNHEM.

Théâtre des Variétés,

Onder Directie van W. HEMPEL.

N°. 2 van het Abonnement.

Op Zaturdag den 2den December 1843:

DE GANS MET DEN PAAUWENSTAART

OF

DE GESTRAFTE HOOGMOEDS-DOLHEID,

Blijspel met Zang in 2 Bedrijven, door A. ...

Voorafgegaan door:

HET AVOND-UUR,

Tooneelspel in 1 Bedrijf, van VAN KOTSEBUE.

Verwacht: *Hondentrouw, of de Moord in het Woud van Bondy.*

Waterhoogte te Arnhem.

Den 29 Nov. 2 El 8 Palm 2 Duim; gew. 9 duim; ...

Te Arnhem, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.